

FØRSTE VERDENSKRIG

EN EUROPÆISK KATASTROFE

Når en storkrig bryder ud, søger historikerne efter årsagerne. Første Verdenskrig, som den udspillede sig i skyttegravene, var et dybt kulturchok for europæerne. Et meget vigtigt spørgsmål var: Kan en sådan krig bryde ud ved en tilfældighed? Spiller Gud terninger med menneskene, og var den tids generation så uheldige at tabe i terningspillet? Eller var på den anden side en krig som denne en uundgåelig følge af spændinger mellem stormagterne?

Første Verdenskrigs udbrud gjorde det i høj grad relevant at spørge, om beslutningstagerne kunne forudse konsekvenserne af deres beslutninger.

En del af baggrunden for krigen var nationalisme og nationale spændinger. Et af principperne i fredsslutningerne var princippet om grænsedragning efter nationalitetsprincippet. Det princip har i Europa nået sit højdepunkt, da Sovjetunionen brød sammen i 1991. Men er nationalitetsprincippet altid et godt og rigtigt princip af følge? Kan det ikke skabe unødige modsætninger mellem folkeslag og styrke en fremmedfjendsk nationalisme? Og hvad stiller man op, hvis nationaliteterne er så blandede, at der ikke kan trækkes "retfærdige" grænser?

Konflikter i Europa

Mellem de europæiske stormagter var der en række spændinger, som gjorde sig gældende med forskellig styrke i slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet. I modsætning til situationen senere i 1900-tallet var det ikke forskelle i ideologier eller statssystemer, der skilte staterne, men simpelthen modstridende interesser.

- Mellem Frankrig og Tyskland herskede der et modsætningsforhold over Alsace-Lorraine (på tysk Elsass-Lothringen), som Tyskland havde erobret fra Frankrig i 1871, og som franskmændene drømte om at få tilbage. Frankrig frygtede desuden Tysklands stærkt voksende industrielle og militære magt. Mens Tysklands befolkningstal voksede, stagnerede det franske.

De meget store tab af menneskeliv under Første Verdenskrig fremgår af de krigsmindesmærker, der findes overalt i Frankrig – selv i meget små landsbyer.

På begge sider af soldaten er navnene på landsbyens døde i Første Verdenskrig hugget ind. Senere har man nederst tilføjet navnene på dem der døde på "Ærens Mark" under Anden Verdenskrig. Foto fra Alsace, 2005.

• 1939 — MORTS AU CHAMP D'HONNEUR — 1945 •

F.F.I.

ARBURGER MARCEL
ARBURGER MAURICE
BOITEUX ROGER
MEYER ANDRÉ

DÉPORTÉS

AUX ARMEES

GUNIN ANDRÉ
DE DIEULEVEULT PIERRE
FRAGET HENRI
GUILLAUME MARCEL
HUDELOT ANDRÉ
POTTIER CAMILLE
RABBY HENRY

VICTIMES CIVILES

BELLAMY ELISABETH
VUILLERET ANNI MARIE
VUILLERET EDOUARD

INDOCHINE

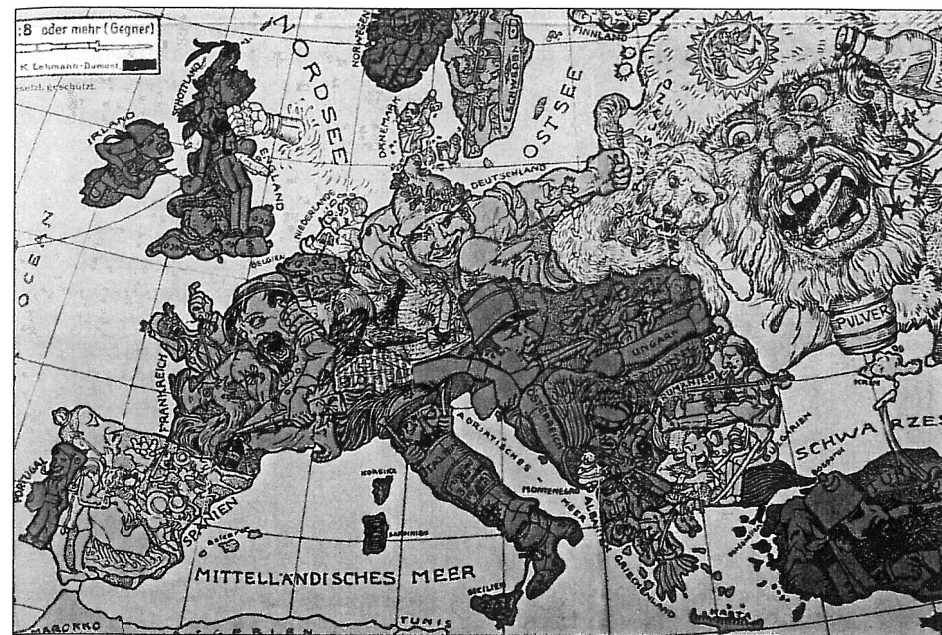
COUSIN ROBERT
FENARD JEAN

- Mellem Rusland og Østrig-Ungarn var der en rivalisering om indflydelse i Balkan-området. Problemstillingen skærpedes, fordi det tyrkiske (osmanniske) rige, som havde hersket over store dele af Balkan, i perioden fra 1878 til 1912 havde mistet næsten hele dette område. I stedet var der oprettet en række små stater, heriblandt de slaviske stater Bulgarien og Serbien. Som den største slaviske nation så Rusland sig som de slaviske folkeslags beskytter – og da der var mange slaver under østrigsk og ungarsk styre, var Rusland en trussel mod Østrig-Ungarns enhed.
- Mellem Tyskland og Storbritannien herskede der spænding, fordi Tyskland opbyggede en stor krigsflåde, som Storbritannien opfattede som en trussel på længere sigt. Tysklands voksende militære magt i sammenhæng med dets økonomiske udvikling betød, at det var på vej til at kunne beherske kontinentet. Tyskland syntes at kunne og ville udfordre Storbritanniens stilling som verdensmagt. Den tyske kejser talte om, at Tyskland havde krav på at få en "plads i solen", og det måtte opfattes som en trussel mod det britiske imperium
- Konflikter om fordelingen af koloniområder i Afrika havde givet spændinger mellem Frankrig og Storbritannien, men de var bilagt omkring århundredeskiftet. På samme måde var der spændinger mellem Rusland og Storbritannien om indflydelse i Centralasien, specielt i Afghanistan, hvor russisk ekspansion fra nord stødte sammen med britisk ekspansion fra Indien. Her nåede briterne og russerne dog til forståelse i 1907.

Stormagtsforbund

Stormagternes magt- og sikkerhedsinteresser havde resulteret i dannelsen af et system af alliancer, hvor hver enkelt stormagt havde søgt at komme til at stå så stærkt som muligt.

Tyskland og Østrig-Ungarn havde sluttet forbund i 1879. Det gav Østrig-Ungarn større sikkerhed over for Rusland, for Tyskland var Europas stærkeste landmilitære magt. I 1882 tilsluttede Italien sig denne alliance, fordi det følte, at de ledende kolonimagter, Frankrig og Storbritannien, havde forbigået det i rivaliseringen om kontrollen med Nordafrika. Frankrig havde fået Tunis, som Italien gjorde krav på. Dermed var Tripelalliancen dannet. Denne alliance havde nære forbindelser til den hensygnende tyrkiske stormagt. Østrig-Ungarn og Tyrkiet havde således fælles interesser i at holde Rusland ude af Balkan, og Tyskland kunne via Østrig-Ungarn og Tyrkiet opnå politisk og økonomisk indflydelse i Mellemøsten. Bygningen af en jernbane fra Berlin til Bagdad var et konkret udtryk herfor.

Tysk opfattelse af situationen i Europa i 1914. Udsnit fra et såkaldt humoristisk landkort.

Som modvægt mod Tripelalliancen indgik Frankrig og Rusland et militært forbund, der trådte i kraft i 1894. Det gav Frankrig større sikkerhed over for Tyskland, som i tilfælde af en krig blev stillet over for at skulle kæmpe på to fronter på én gang. I 1904 sluttede Frankrig og Storbritannien en overenskomst, der bilagde deres konflikter om indflydelse i Ægypten og Marokko. Derefter betegnede forholdet mellem de to som en "hjertelig forståelse" (entente cordiale). Efter at modsætningerne mellem Storbritannien og Rusland var blevet løst 1907, indgik Storbritannien og Rusland en lignende aftale. Dermed var der dannet en "tripel-entente", som Tyskland opfattede som en indkredsning.

Det var traditionel britisk udenrigspolitik at forebygge, at ét land blev dominerende i Europa, og det gav derfor god mening at Storbritannien støttede det fransk-russiske forbund, eftersom Tyskland var Europas stærkeste magt.

Håbet om varig fred

Trods stormagternes interessemodsatninger og rivaliseringer var det i slutningen af 1800-tallet og begyndelsen af 1900-tallet blevet tradition, at konfliktspørgsmål løstes ved konferencer og forhandlinger. Stormagterne havde f. eks. aftalt delingen af Afrika imellem sig, og de

kriser, der havde været imellem dem, var blevet løst ad diplomatisk vej. Der havde dog tidligere i 1800-tallet været udkæmpet lokale, kortvarige krige med deltagelse af stormagter. I 1854-56 udkæmpedes således en krig i på halvøen Krim i Sortehavet mellem Rusland og Storbritannien og Frankrig, og i 1870-71 besejrede Preussen Frankrig i en krig, der varede 6 måneder, men man skulle helt tilbage til Napoleonskrigene, der sluttede i 1815, for at finde en krig, der involverede alle stormagter og berørte det meste af det europæiske kontinent.

I 1899 enedes de europæiske magter tilmed på en "fredskonference" om at oprette en international voldgiftsdomstol i Haag i Holland, som skulle afgøre stridigheder mellem stater, og i 1864 havde de europæiske stater undertegnet den første Genève-konvention, der fastsatte regler for krigsførelse mellem civiliserede stater. Optimister håbede og troede dog på, at den tid var forbi, hvor de civiliserede stater gik i krig mod hinanden.

Skuddet i Sarajevo

D. 28. juni 1914 blev den østrig-ungarske tronfølger, Franz Ferdinand, og hans hustru dræbt ved et attentat i Bosniens hovedstad Sarajevo. De dræbende skud var blevet affyret af en ung serbisk bosnier, Gavrilo Princip. Det blev et attentat med forfærdelige konsekvenser, for det satte en kædereaktion i gang, der resulterede i udbruddet af Første Verdenskrig. Attentatet var iværksat af en serbisk nationalistisk terrororganisation med tilknytning til kredse i Serbiens militær og efterretningstjeneste. Udgangspunktet for den konflikt, der resulterede i de dræbende skud, var det tyrkiske riges forfald. I 1878 havde det måttet opgive store dele af sine besiddelser på Balkan. Serbien var blevet en selvstændig stat, men Bosnien, hvis befolkning bestod af serbere og andre sydslaviske folk, var blevet besat af Østrig-Ungarn. Det var Serbiens drøm at skabe et Storserbien, som skulle omfatte de sydslaviske folk. Den ambition bragte det selvfølgelig i skarp konflikt med Østrig-Ungarn, der jo var sammensat af mange nationaliteter, heriblandt mange slaver.

Krisen løber løbsk

Østrig-Ungarn så drabet som en anledning til at knægte Serbien og forberede sig på en krig mod det lille Balkanland. Man stillede meget vidtgående krav til Serbien, bl.a. om, at østrig-ungarske myndigheder skulle optræde med politimyndighed i Serbien i efterforskningen af mordet. I denne hårde kurs blev Østrig-Ungarn støttet betingelsesløst af Tyskland, som det jo var i alliance med. Serbien imødekom de fleste, men ikke alle Østrig-Ungarns krav. Det brugte Østrig-Ungarn som påskud til at erklære Serbien krig d. 28. juli. Men Serbien blev

Attentatet i Sarajevo var dråben, der fik bølge- ret til at flyde over. En samtidig tegners fremstilling af det øjeblik, hvor den serbiske nationalist affyrede de dræbende skud mod tronfølgeren og hans hustru.

støttet af Rusland, som iværksatte en total mobilisering af sin hær dagen efter. Tyskland krævede mobiliseringen indstillet, og da russerne ikke ville, erklærede Tyskland krig mod Rusland d. 1. august. Hermed overtog den tyske militære planlægning scenen. Den tyske hærledelse, som ville undgå en to-fronts-krig, byggede på den såkaldte Schlieffen-plan. Den gik ud på, at den tyske hær i tilfælde af en krig med Frankrig og Rusland først skulle slå Frankrig ved at angribe det igennem det neutrale Belgien. Den tyske hær skulle i en bue bevæge sig vest og syd om Paris. Når Frankrig således var slået – så hurtigt, at engelske tropper ikke for alvor kunne komme til hjælp – kunne man vende sig mod Rusland. Det store Rusland behøvede nemlig lang tid til at samle sin hær, og på det tidspunkt, hvor det var sket, skulle Frankrig efter tyskernes plan være sat ud af spillet.

Som følge heraf erklærede Tyskland krig mod Frankrig d. 3. august og rykkede ind i Belgien. Storbritannien, der tilbage i 1839 havde

garanteret Belgiens sikkerhed, krævede tysk tilbagetrækning, og da det – selvfølgelig – ikke skete, erklærede Storbritannien krig mod Tyskland d. 4. august. Tyrkiet sluttede sig til Tyskland og Østrig-Ungarn, mens Italien først trådte ind i krigen i 1915 – ikke på sine gamle allieredes side, men på ententens.

Dermed var det europæiske kontinent kastet ud i en krig, der kom til at vare fire år og tre måneder. Den kostede millioner af mennesker – mest unge mænd – livet. Den bragte undergang til tre kejserriger: Det tyske, det russiske og det østrig-ungarske. Den muliggjorde den kommunistiske revolution i Rusland i 1917. Og den førte til en mærkbar svækkelse af Europas dominerende stilling i verden.

Den tyske Kejsers Wilhelm II i flådeuniform, 1910.

1. Den tyske kejsers Wilhelm i tale til Rigsdagen d. 4. august 1918:

"Af de dokumenter, som er blevet overbragt Dem, vil De se, hvorledes min regering og frem for alt min kansler til sidste øjeblik har anstrengt sig for at forhindre, at det værste skulle ske. I påtvunget nødværge griber vi sværdet med ren samvittighed og med rene hænder. Til det tyske riges folk og stammer lyder mit råb om med samlet kraft og i broderligt fællesskab med vore forbundsfæller at forsvare, hvad vi har skabt ved fredeligt arbejde. Efter vore forfædres eksempel stoler vi ... på den evige almagt, som vil styrke vort forsvar og lede det til en god afslutning. ... Til tegn på, at De er fast besluttet på uanset parti, stamme eller religiøs bekendelse at følge mig gennem tykt og tyndt, gennem nød og død, beder jeg partiernes formænd om at træde frem og med håndslag give mig løfte herom."

2. Premierminister Asquiths tale i Underhuset, 6. august 1914:

"Hvis man spurgte mig, hvad vi kæmper for, vil jeg svare med to sætninger. For det første for at fuldbyrde en højtidelig, international forpligtelse, ... ikke bare en juridisk, men en æresforpligtelse, som det ikke er muligt for nogen mand med selvrespekt at komme udenom. For det andet nævner jeg, at vi ... kæmper for at hævde det princip, at ... man ikke skal udfordre den gode, internationale tillid og lade små nationer knuses af en stærk og overmægtig magts vilkårlige vilje. Jeg tror ikke, at nogen nation har indladt sig i en stor kamp – og denne kamp er en af de største, historien nogensinde vil komme til at se – med en renere bevidsthed og en stærkere overbevisning om, at den kæmper, ikke for at ... forsvare sine egne egenkærlige interesser, men for at hævde de principper, som verdencivilisationen bygger på."

Hvorfor brød krigen ud?

Årsagerne til udbruddet af verdenskrigen er blevet behandlet og diskuteret igen og igen i eftertiden. Diskussionen har bl.a. drejet sig om, hvem der bar ansvaret for krigen, og om den kunne være undgået. De erfaringer og den lære, man mente at kunne drage af udbruddet af Første Verdenskrig, kom til at præge senere generationer af politikere. Man kan i hovedsagen opdele de forskellige opfattelser i tre hovedgrupper.

- Der er teorier, der fremstiller krigen som uundgåelig som følge af stormagternes imperialistiske politik og deres kaprustning. Det var en tilfældighed, at den blev udløst af skuddet i Sarajevo. Den kunne være blevet udløst af en anden begivenhed, men den var dømt til at finde sted på et eller andet tidspunkt.
- Efter andre opfattelser var krigsudbruddet et tilfældigt og tragisk resultat af fejltagelser og fejltolkninger, som politikere og generaler gjorde sig skyldige i. Her lægger man ofte vægt på, at politikerne lod generalernes militære planer og overvejelser køre løbet, så de ansvarlige politikere mistede kontrollen med situationen.
- En tredje opfattelse går ud på, at Tyskland var ansvarlig for krigen. Den var ønsket fra tysk side for at ændre magtfordelingen i Europa og i verden.

Den sidste opfattelse var den, de sejrende magter i 1919 slog fast i fredstraktaten, der blev underskrevet i Versailles. Her blev Tyskland tillagt skylden for krigen, hvilket vakte stor vrede i Tyskland.

Greb Tyskland efter verdensmagten?

I 1960'erne fremlagde den tyske historiker Fritz Fischer i en række værker sin tese om, at Tyskland i 1914 forsøgte et "Greb efter verdensmagten", som hans hovedværk hedder. Fischer viser, hvordan den tyske politiske og militære ledelse opfattede en krig som både uundgåelig og ønskelig. Tyskland var "indkredset" af ententemagterne, der så med misundelse og modvilje på den unge stats mægtige, livskraftige vækst, men Tyskland havde behov for rum for at fortsætte sin udvikling. Tyskland ønskede helt at dominere på det europæiske fastland og derigennem blive en verdensmagt. Det kunne kun opnås gennem en krig, der knækkede Frankrig og skabte livsrum i øst. Denne krig skulle finde sted, før Ruslands industrielle udvikling gjorde det for stærkt. En sådan opfattelse leder frem til den konklusion, at det grundlæggende var de samme tendenser, der gjorde sig gældende

i tysk politik både før Første Verdenskrig og Anden Verdenskrig.

Fischers tese er omdiskuteret, og det bestrides, at den tyske regering var indforstået med militærets ønske om en præventivkrig. Det synes dog at stå fast, at den tyske ledelse i 1914 fuldt ud var rede til at løbe risikoen for krig, og at Tyskland havde meget vidtgående mål med krigen. Den politiske elite i Tyskland mente, at deres unge stat – Det Tyske Kejserrige var jo først blevet skabt i 1871 – ikke havde fået den plads i verden, der tilkom den. Den tyske nationalisme, der blev dyrket som et middel til at svejse den nye stat sammen, var også stærkere end i de ”gamle” europæiske stormagter.

3. Den tyske generalstabschef Helmuth von Moltke i februar 1913 til sin østrigske kollega om nødvendigheden af en præventivkrig:

”(Jeg) er endnu af den overbevisning, at en europæisk krig må komme før eller senere, og at det til syvende og sidst kommer til at blive en kamp mellem germaner og slaver. Enhver stat, der er bannerfører for germansk åndskultur, har pligt til at forberede sig herpå.”

4. Tyske krigsmål, formuleret af rigskansler Behrtmann-Hollweg 9. september 1914.

1. Frankrig. Militæret må bedømme, om vi skal kræve afståelse af Belfort, vestsiden af Vogeserne, ...kyststriben fra Dunquerque til Boulogne. I alt fald skal malmbækkenet ved Briey afstås.
2. Belgien: Liege og Verviers indlemmes i Preussen. ... Belgien...må synke ned til en vasalstat. ...
3. Luxembourg bliver en tysk delstat....
4. Der grundlægges et økonomisk forbund med fælles toldpolitik med deltagelse af Frankrig, Belgien, Holland, Danmark, Østrig-Ungarn, Polen og eventuelt Italien, Sverige og Norge. Dette forbund skal ... under tysk ledelse stabilisere Tysklands økonomiske dominans i Centraleuropa.
5. Spørgsmålet om kolonierhvervelser, hvorunder i første række skabelsen af et sammenhængende centralafrikansk kolonirige skal tilstræbes, overvejes senere, og det gælder også målene... over for Rusland.”

Var krigen uundgåelig?

Opfattelsen af, at krigen var uundgåelig, bygger bl.a. på kaprustningen mellem de europæiske stormagter, der havde stået på siden 1870, og som var en stor belastning for de enkelte stater. Rustningsudgifterne firedobledes fra 1880 til 1914. Rusland brugte således over halvdelen af de offentlige udgifter på militæret. Dette skabte sammen med de alvorlige interessemodsætninger mellem stormagterne en situation, hvor det var et spørgsmål om tid, før ballonen revnede. Denne forklaring tillagde også kolonikløbet og den økonomiske rivalisering mellem stormagterne stor betydning.

Grundlæggeren af det russiske kommunistparti og manden bag den russiske revolution, Vladimir Lenin, mente at krigen var et lovmæssigt resultat af kapitalismens og imperialismens udvikling. Da de enkelte kapitalistiske stater havde udnyttet deres hjemmemarkeder fuldt ud, og der ikke var flere muligheder for at investere kapital med udbytte, havde de kapitalistiske stater kastet sig ud i imperialismen, i kolonierhvervelse. Nu var der ikke flere kolonier at erhverve, og derfor skærpedes modsætningerne mellem de imperialistiske og kapitalistiske stater. Det måtte med nødvendighed føre til en krig om markeder og investeringsmuligheder. Denne opfattelse blev en del af den kommunistiske lærdom.

En serie af fejltagelser?

Der er mange, der betragter krigsudbruddet som et resultat af tragiske fejlvurderinger, som politikere og generaler begik, bl.a. fordi de var fanget af situationen og af den militære planlægnings logik. Mordet i Sarajevo og det østrig-ungarske ultimatum gav i første omgang kun anledning til ringe bekymring. Mange statsmænd tog på ferie – således var den tyske kejser Wilhelm på krydstogt i de norske fjorde. Efterhånden blev krisen optrappet, og den kom ud af kontrol. Tysklands fejl var at give Østrig-Ungarn betingelsesløs støtte. Det gjorde østrigerne overmodige og fik dem til at erklære Serbien krig, selv om de havde fået opfyldt næsten alle deres krav. Ruslands generalmobilisering var en fejl, fordi den betød en trussel mod Tyskland. Havde Rusland kun gennemført en delvis mobilisering, kunne krigen være undgået. Tysklands kejser og kansler lod sig fange af Schlieffen-planen, der forudsatte, at tyskerne skulle slå først med et angreb på Frankrig, hvis man kom i krig med Rusland, og de tog også fejl i deres forhåbninger om, at Storbritannien ville holde sig ude af konflikten. Denne forståelse af krigens udbrud kommer bl.a. til udtryk i den engelske historiker A.J.P. Taylors værk ”Første Verdenskrig”.

5. A.J. P. Taylor, 1963:

"Menneskene vil nødigt tro, at store begivenheder har små årsager. Da verdenskrigen begyndte, var de derfor overbevist om, at den måtte være resultatet af dybtliggende kræfter. Det er svært at få øje på sådanne, når vi undersøger detaljerne. Der bestod intet sted noget bevidst forsæt om at fremkalde krig. Statslederne regnede fejl. De anvendte de midler i form af bluff og trusler, der havde vist sig virksomme ved tidligere lejligheder, men denne gang gik det hele galt. Den afskrækkelsesvirkning, de byggede på, blev ikke til noget; statsmændene blev fanger af deres egne våben."

Opfattelsen af, at udbruddet af Første Verdenskrig skyldtes en krise, der løb løbsk, har utvivlsomt haft stor indflydelse på mange statsmænd og diplomater i det 20. århundrede. I studiet af international politik var udbruddet af krigen et meget vigtigt eksempelmateriale. Den engelske forhandlings- og eftergivenhedspolitik over for Hitler-Tyskland i 1930'erne havde også erfaringerne fra august 1914 som forudsætning.

Hvordan blev krigen udkæmpet?

Krigen indledtes i vest med tyskernes angreb på Frankrig gennem Belgien i overensstemmelse med Schlieffen-planen, men det lykkedes dem ikke som planlagt at erobre Paris. Ved floden Marne blev den tyske hær standset af franskmændene – kun 60 km. fra Paris. Derefter blev krigen på vestfronten til en stillingskrig. Fronten kom til at gå ned gennem Frankrig fra kanalkysten til den schweiziske grænse, og den flyttede sig kun beskedent i de fire år, krigen kom til at vare.

På østfronten begyndte krigen med, at russerne gik ind i det tyske Østpreussen. Russernes angreb kom hurtigere end forventet, så tyskerne overførte tropper fra vestfronten til østfronten, og denne svækkelse af den tyske hær i vest var medvirkende til, at Schlieffen-planen slog fejl. Den tyske hær var russerne overlegen, og i en række store slag i 1914 og 1915 trængte tyskerne langt ind i Rusland og tilføjede de russiske styrker kolossale tab. Tyskernes allierede, Østrig-Ungarn, var ikke nær så effektivt militært. Med dem var russerne fuldt ud jævnbyrdige.

Krigen udviklede sig til en udmattelseskrig. Her blev det afgørende, at USA i 1917 trådte ind i krigen på ententens side. Hermed var ententen knusende overlegen med hensyn til industrielle ressourcer og mandskab. Før USAs indtræden i krigen kunne nå at virke, brød Rusland imidlertid sammen. De store russiske tab og den almindelige elendighed som følge af krigen førte til, at befolkningen og de menige

Slaget ved Marne i september 1914. Franske soldater, bl.a. fra kolonierne i Nordafrika, rykker frem mod de tyske stillinger. Gravering af Fernand Besnier 1914.

soldater rejste sig mod styret, og i marts 1917 styrtedes zaren. Rusland fortsatte krigen endnu nogle måneder, men i november 1917 tog kommunistpartiet i Rusland magten under ledelse af Lenin, og det nye styre sluttede fred med Tyskland og accepterede store landafståelser.

Fredsslutningen på østfronten gjorde det muligt for tyskerne at holde ud frem til november 1918. På det tidspunkt var det klart, at hæren stod over for et sammenbrud. Tysklands ressourcer var opbrugt, og tyskerne gav op og bad om våbenhvile, men de allierede stillede som betingelse, at den tyske kejser gik af. Først abdicerede den østrig-ungarske kejser og derefter den tyske Wilhelm d. 2. En ny regering underskrev en våbenstilstandsftale på fjendens betingelser.

6. Proklamation fra svømmeklubben i Chemnitz, Tyskland, august 1914:

"Krigen er her! Fjender til alle sider! Dette er i sandhed alvorlige tider. Og alligevel – er det ikke dage, hvor vort bryst svulmer af stolthed, og hjertet slår hastigere? Hvilken begejstring! Hvilken koldblodighed! Hvilken offervilje! Et sådant folk kan ikke besejres. Fra hvert hjerte og hver mund lyder det: "Tyskland frem for alt" (Deutschland über alles), jeg har givet dig mit hjerte og mine hænder". Vil vi holde os tilbage...? Nej. I fredsårene har vi trænet hårdt for at blive dygtige mænd og skabe en sund og stærk ungdom. Det gjorde vi ikke for vores egen skyld, men for fædrelandet. Nu går vore medlemmer ind i en hård kamp. ... Vi er stolte over, at vi kan stille med så mange, der vil kæmpe for hjemmet og arnen, for hjemstavnen og familien; de er fædre og sønner, ægtemænd og unge."